

7.

บทบาทของผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาลและภาคเอกชนด้านการสอนประชาชนและ
บริการชุมชนที่มีในโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชุมชน ในเขตการศึกษา 7

นางอัจฉราพรรณ อองกุลณะ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสารัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-585-5

009882

i 18289034

ROLES OF THE GOVERNMENT AND PRIVATE SECTORS
COMMUNITY LEADERS CONCERNING COMMUNITY TEACHING AND
SERVICING IN THE COMMUNITY SECONDARY SCHOOLS IN
EDUCATIONAL REGION SEVEN

Mrs. Acharapun Ongkulna

ศูนย์วิทยทรัพยากร
มหาวิทยาลัยบูรพา

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Foundations of Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์   บทบาทของผู้นำชุมชนภาครัฐบาลและภาคเอกชนด้านการสอน
ประชาชนและบริการชุมชนที่มีในโรงเรียนมัธยม เพื่อพัฒนาชนบท
ในเขตการศึกษา 7

โดย   นางอัจฉราพรรณ อองกุลนะ

ภาควิชา   สारตคศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รัชพลเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... *สุพจน์ บุญนาค* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *สุพจน์ บุญนาค* ..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตนา ตุ๊กตสวัสดิ์)

..... *ประภาศรี สีหอำไพ* ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประภาศรี สีหอำไพ)

..... *ชนิตา รัชพลเมือง* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รัชพลเมือง)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   บทบาทของผู้นำชุมชนภาครัฐบาลและภาคเอกชนด้านการสอน
ประชาชนและบริการชุมชนที่มีในโรงเรียนมัธยม เพื่อพัฒนาชนบท
ในเขตการศึกษา 7

ชื่อนิสิต   นางอัจฉราพรรณ อองกุลนะ

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง

ภาควิชา   สารัตถศึกษา

ปีการศึกษา   2527

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง
และบทบาทที่คาดหวัง ของผู้นำชุมชนภาครัฐบาลและผู้นำภาคเอกชน ด้านการ
สอนประชาชนและบริการชุมชนที่มีร่วมกับโรงเรียนมัธยม เพื่อพัฒนาชนบท ในเขตการ-
ศึกษา 7 ตลอดจนปัญหาและขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม
ประกอบด้วยผู้นำชุมชนในเขตการศึกษา 7 จำนวน 186 คน เป็นผู้นำภาครัฐบาล
97 คน และผู้นำภาคเอกชน 89 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และการ
สัมภาษณ์ แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
บทบาทที่ปฏิบัติจริง และความคาดหวังของผู้นำชุมชนด้านการให้ความรู้และบริการ
ชุมชนที่มีในโรงเรียนมัธยม เพื่อพัฒนาชนบท ปัญหาและขอเสนอแนะแนวทางในการ
แก้ปัญหา

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในการสอนประชาชน ผู้นำภาคีรัฐบาลมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงค่อนข้างมาก ในด้านการให้ความรู้ทั่วไปและความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ในการบริการชุมชน ผู้นำภาคีรัฐบาลมีการปฏิบัติจริงค่อนข้างมากในการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย และการบริการด้านเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชน

ผู้นำภาคเอกชนมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการสอนประชาชนน้อยทุกด้าน ส่วนด้านการบริการชุมชน ผู้นำภาคเอกชนมีการปฏิบัติจริงในระดับค่อนข้างมากในการบริการชุมชนคานันนันทนาการ

2. บทบาทที่คาดหวัง ผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาลและภาคเอกชนมีความเห็นว่าจะเขาไปมีบทบาทในการสอนประชาชนและบริการชุมชนร่วมกับโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท ในระดับค่อนข้างมากทุกด้าน และความคาดหวังของผู้นำชุมชนทั้ง 2 ภาค สูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้าน

3. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำทั้ง 2 ภาค แตกต่างกันในการให้ความรู้ทั่วไปและความรู้เกี่ยวกับอาชีพ การบริการชุมชนด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ การบริการชุมชนด้านสุขภาพอนามัย และการบริการชุมชนด้านเผยแพร่ข่าวสาร โดยผู้นำภาคีรัฐบาลมีการปฏิบัติจริงมากกว่าผู้นำภาคเอกชน

ส่วนบทบาทที่ผู้นำทั้ง 2 ภาค ปฏิบัติจริงไม่แตกต่างกัน ได้แก่ การปลุกฝังให้ประชาชนมีความรับผิดชอบขอเยาวชน การปลุกฝังให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชน การปลุกฝังให้ประชาชนเป็นพลเมืองดี การบริการชุมชนด้านวัฒนธรรมและนันทนาการ

4. สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างมากในการให้ความรู้และบริการชุมชน ตามความเห็นของผู้นำชุมชน คือ

1. การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุนวิชาชีพของประชาชน

2. ขาดเงินงบประมาณที่จะใช้สนับสนุนโครงการพัฒนาต่าง ๆ

3. การที่เจ้าหน้าที่รัฐบาลและผู้นำภาคเอกชนมีงานประจำมาก จึงมีเวลาบริการชุมชนน้อย

4. ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียน มพช. กับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

5. ข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท คือ

1. ควรมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความพร้อมสำหรับงานพัฒนาชุมชน

2. ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาชนบท

3. โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์เป็นอันดีกับผู้นำชุมชนและประชาชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Roles of Government and Private Sectors
                          Community Leaders Concerning Community
                          Teaching and Servicing in the Community
                          Secondary Schools in Educational Region
                          Seven.

Name   Mrs.Acharapun Ongkulna

Thesis Advisor   Assistant Professor Chanita Rukspollmuang, Ph.D.

Department   Foundations of Education

Academic Year   1984

ABSTRACT

Purposes of the Study:

The purposes of this research were to study and compare the actual roles and expected roles of the community leaders in the government and private sectors concerning community teaching and servicing in the community secondary schools in educational region seven as well as to study the problems and suggestions.

Procedure:

The samples of this research, selected by cluster sampling method, composed of 186 community leaders in educational region seven. Among these samples, 97 were from the government sectors and 89 were from the private sectors.

The research instruments were the researcher-constructed questionnaires and interview. The questionnaires were composed of items on personal data, actual roles and expected roles of the community leaders concerning community teaching and servicing in the community secondary schools, the problems and suggestions.

The collected data were then analyzed by means of percentages, means, standard deviation and t-test.

Research Findings:

1. Dissemination of general and vocational knowledge was the actual role in community teaching most likely played by the government sector community leaders. In community servicing, services in community health and information were mostly provided by the leaders.

The private sector community leaders hardly played roles in community teaching. But in community servicing, they mostly gave services in community recreation.

2. Both the government and private sector community leaders expected that they play more roles than they actually did in community teaching and servicing in cooperation with the Community Secondary Schools.

3. When comparing, it was found that leaders in government and private sectors actually played different roles in the dissemination of general and vocational knowledge and in giving the services in community health and information. The government sector community leaders actually played more roles than those in private sectors.

Leaders in both sectors did not play different roles in developing sense of responsibilities towards adolescence and in community, awakening civic responsibility, and in providing services in culture and recreation.

4. Problems and obstacles mostly occurred in community teaching and servicing were indicated as follows:

1. Lack of materials and equipments necessary for vocational training.

2. Lack of subsidized funds for the projects.

3. The government officers were accupied with too much work.

4. Weak relationships between the Community Secondary Schools and the government officers.

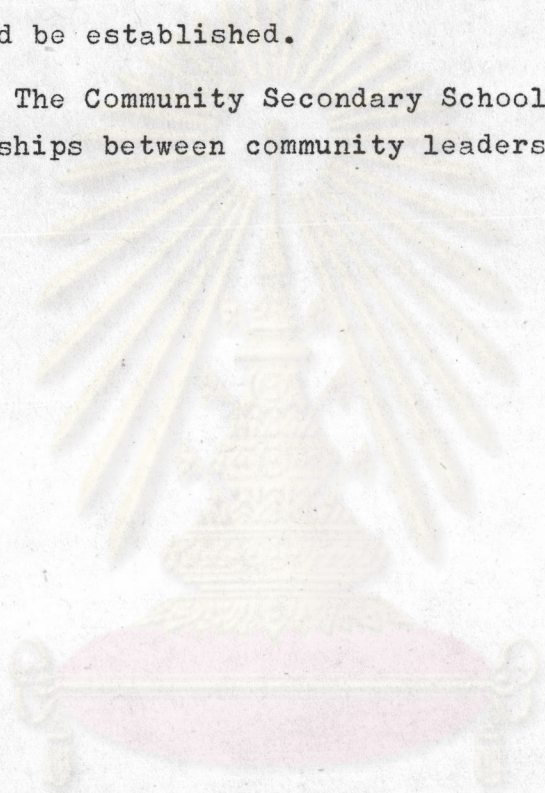

5. Suggestions for the Community Secondary Schools in organizing community development activities were as follows:

1. The school personnel should be trained so that they were well-equipped for community development activities.

2. Cooperation among community development organizations should be established.

3. The Community Secondary Schools should establish good relationships between community leaders and the people.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้มีพระคุณหลายท่าน คือ คุณพัฒนา บุญยรัตพันธุ์ อธิบดีอธิบดีกรมการพัฒนารัฐบาลนคร นครสวรรค์ อุดมโกวิท ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการพิเศษ (สคศ.) อาจารย์เปรมวดี รอดแพทย ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วลัยทิพย์ สาขลวิจารย์ อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ คุณพิงพิศ คุลยพัชร หัวหน้าฝ่ายเคหกิจเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถาม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้นำชุมชนในเขตการศึกษา 7 ดร.สมพร แสงชัย นายอำเภอเมือง สุโขทัย อาจารย์วิศิษฐ์ ดวงสงค์ ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา คุณนิรันดร กัลยาณมิตร กองป้องกันฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตลอดจน อาจารย์ชัชวาล บุญปั้น อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งช่วยเหลือเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และขอบคุณทุกท่านที่ได้กล่าวนามมาทั้งหมด สำหรับความดีทั้งปวงอันอาจเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขออุทิศให้แก่บุพการีที่ได้ให้ความอุปการะเป็นกำลังใจมาจนได้ศึกษาในระดับนี้

อัจฉราพรรณ อองกุลนะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	11
2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
ความจำเป็นของการพัฒนาชนบทในประเทศไทย	12
ความเป็นมาและสาระสำคัญของเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนา ชนบท (มพช.)	16
ความหมายและบทบาทของผู้นำในงานพัฒนาชุมชน	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
3. วิธีดำเนินการวิจัย	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	44

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
- สถานภาพของผู้นำชุมชนที่ตอบสนองแบบสอบถาม	49
- บทบาทของผู้นำชุมชนด้านการสอนประชาชนและบริการชุมชน	55
- เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการสอนประชาชนและบริการชุมชน ระหว่างผู้นำชุมชนภาค รัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชน	75
- ปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนในการสอนประชาชน และบริการชุมชนร่วมกับโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท	85
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	92
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	135
ประวัติผู้เขียน	163

ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาลและภาคเอกชนจำแนกตามชุมชนที่ตั้งโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (มพช.1) ในเขตการศึกษา 7.	40
2	จำนวนผู้นำชุมชนในเขตการศึกษา 7 ที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากร	41
3	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับคืน	44
4	สถานภาพผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาล	49
5	สถานภาพผู้นำชุมชนภาคเอกชน	52
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาลด้านการสอนประชาชนที่มีร่วมกับโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท	55
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาลด้านการบริการชุมชนที่มีร่วมกับโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท	59
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้นำภาคเอกชนด้านการสอนประชาชนที่มีร่วมกับโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท	65
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้นำภาคเอกชนด้านการบริการชุมชนที่มีร่วมกับโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท	69
10	เปรียบเทียบความแตกต่างในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชนด้านการให้ความรู้ทั่วไปและความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่ประชาชนด้วยค่าที (t-test)	75
11	เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชนด้านการปลูกฝังให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อเยาวชนด้วยค่าที (t-test)	76

12	เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำชุมชนภาค รัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชนด้านการปลูกฝังให้ประชาชนเกิดความ รับผิดชอบต่อชุมชนควยค่าที่ (t-test)	77
13	เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำชุมชนภาค รัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชนด้านการปลูกฝังให้ประชาชนเป็นพลเมืองดี ควยค่าที่ (t-test)	78
14	เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำชุมชนภาค รัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชนในการบริการชุมชนด้านความรู้ทั่วไปและ อาชีพควยค่าที่ (t-test)	79
15	เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำชุมชนภาค รัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชนในการบริการชุมชนด้านสุขภาพอนามัยควย ค่าที่ (t-test)	80
16	เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำชุมชนภาค รัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชนในการบริการชุมชนด้านวัฒนธรรม ควย ค่าที่ (t-test)	82
17	เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำชุมชนภาค รัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชนในการบริการชุมชนด้านนันทนาการ ควย ค่าที่ (t-test)	83
18	เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำชุมชนภาค รัฐบาลกับผู้นำภาคเอกชนในการบริการชุมชนด้านเผยแพร่ข่าวสาร ควยค่าที่ (t-test)	84
19	คาตะแนเนลีย์และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้นำ ชุมชนเกี่ยวกับปัญหาในการสอนประชาชนและบริการชุมชนร่วมกับ โรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท	85